

Közösség a kollégiumban

Ma délután a Parlamentben átadják az idei ifjúsági díjakat. A kitüntetésben azok részesülnek, akik a legtöbbet tették ifjúságpolitikai céljaink megvalósításáért, a fiatalok szocialista szellemű neveléséért. A díjazottak közül ez alkalomból dr. Tóth Gáborral, az Eötvös Kollégium nyugalmazott igazgatójával, illetve a Rock Színház vezetőivel beszélgettünk.

Tiszteletet parancsoló épület a Ménési úti öreg kollégium. Szellemi életünk legjobbjai indultak innen. Az igazgatói szoba falán függő évfolyam-tablóról többek között Bartók, Kodály, Gombocz professzor pillant ránk.

A hagyomány kötelez. Akik itt élnek, ma is büszkék arra, hogy e falak között tölthetik el az egyetemi esztendőket.

Dr. Tóth Gábor 1956 nyara óta vezeti az intézményt. Az ELTE-n 1980-ig neveléstörténetet is tanított. A kollégiumtól októberben vált meg. Olyan embert hívott utódnak, akiben bízik, akit régen ismer.

Szellem, hagyomány

Hogyan lehetett mindmáig megőrizni az épület szellemét?

Az országnak művelt főkre van szüksége. Ennek jegyében hívtuk életre az újfajta önkormányzatot, teremtettünk közösségi életet, plántáltuk az elhivatottságot. Példát a magunk otthona mellett a népi kollégiumok szolgáltattak. Mindenhol azt igyekezünk átvenni, amit haladónak éreztünk.

Követésre méltó módszereket dolgoztak ki. Melyek ezek?

Szakkollégiummá lettünk. Ez azt jelenti, hogy a hallgatók a szívüknek legkedvesebb tárgyat nálunk pluszként tanulhatják. Két nyelvet kötelezővé tettünk. A kollégiumban nem lehet „elblicejni” az orosz, az angolt vagy a latin. Harmadévi végén állami nyelvvizsgára küldjük a bentlakókat. 1983 óta bizottság dönti el azt, ki kerülhet hozzánk. A testületnek természetesen diákok is a tagjai. S az eredmény? Tavaly 4,54 volt a tanulmányi átlagunk. Ma már csak az jelentkezik hozzánk, aki valóban művelődni, elmélyedni akar. Ez persze nem pusztán az én

érdemem. Az eredményt a hallgatókkal közösen értük el. A feladatom az volt, hogy kit-kit jó irányba vezessek, s hogy ébren tartsam a kezdeti lelkesedést.

Az Országos Felsőoktatási Kollégiumi Bizottság elnöke volt két évtizeden át.

Az ötvenes években megszűnt e mozgalom. Később azért hívtuk életre a testületet, hogy újraélesszük a közösségteremtő hagyományt. Kiváló Kollégium címét alapítottunk — ilyen a véletlen —, ezt mi nyertük el elsőként. Konferenciákat szerveztünk, és hirdettük: az otthonok nem szakadhatnak el az anyaintézményektől, az ifjúsági szövetségtől.

Az igazgató nyugdíjasként is tevékenykedik. Most a 350 éves egyetemem bemutatón kiállításához gyűjt anyagot, illetve a kollégiumról szerkeszt kiadványt. A mindennapi munkában nem vesz részt. Állítja: annak idején ő sem örült volna annak, ha nem hagyják önállóan dolgozni.

Az Evitától a Hairig

Sokan emlékeznek arra, amikor 1980 nyarán a Vörösmarty kertmoziban felcsendültek az Evita dallamai. Az alkalomra verbuválódott lelkes csapat arról álmodott: egyszer társulattá szerveződhetnek. Két esztendő múltán az elképzelésből valóság lett. Meg-

Galéria Színpad Szentendrén

Új állandó színpaddal gazdagodik Szentendre. A Művészeti Pártolók Első Magyar Nosztalgia Egyesülete szervezésében a főterem levő Műhely Galéria presszópincéjében — ezentúl minden szombat este előadásokat rendeznek. A Galéria Színpad első előadása a tavaszi fesztivál egyik központi programjaként március 29-én lesz. Harangszavak címmel Császár Angela irodalmi hangversenyt mutatják be a „színháznyitó” közönségnek. A továbbiakban Paudits Béla, Dévai Nagy Kamilla, Mohai Gábor, Gyurkovics Zsuzsa, Gálvölgyi János, Kovács Erzsé és más művészek bemutatkozását tervezik. Helyet kapnak itt a szentendrei művészek — így a Szentendrei Kamarazenekar, a Fúvósötös, neves énekművészek is.

A nosztalgiaegylet nyári vasárnap esteken rendszeresen zenés játékokat szervez a Nosztalgia Kávéház udvarán, a Teátrum színpadán pedig a tavalyihoz hasonló esztrád gálaműsorokkal jelentkezik. A programokról megfelelő tájékoztatást nyújt egy másik újdonságuk; a Pest megyei Művelődési Központ és a nosztalgiaegylet közös kiadásában megjelenő Dunakanyar Kurir című nyolccsaloldalas havi kulturális tá-

alakult a Rock Színház. Sikerek, kudarcok között törték maguknak utat, létüket eddig négy magyar ösbemutató, világsikerek adaptációja, s a győri vendégszereplés fémjelzte. Felléptek már külföldön is, nyáron pedig a Hairt színternek bemutatni.

Ideiglenes egyelőre az alapítólevelünk — mondja Miklós Tibor művészeti vezető — Úgy tudjuk, nem sokára a KISZ-től „átvesz” bennünket a Művelődési Minisztérium, s akkor remélhetően minden állandóvá válik. Kivéve a színházépületet. Továbbra is a MOM-ban vendégeskedünk, amelyet reméljük az igényeinknek megfelelően átalakítanak.

Hogyan tovább?

Meg kell tanulnunk az embereinkkel okosan gazdálkodni, kire-kire olyan szerepet osztani, amely megfelel az egyéniségének — veszi át a szót Várkonyi Mátyás igazgató. — Az anyagi lehetőségek korlátozottak. Ezt tudomásul véve készülünk a következő előadásokra. Ha néha dőcögünk is, az vitathatatlan, hogy a korszerű zenés-színházi műfajt itthon mi teremtettük meg. Ismerjük a hibáinkat, elviseljük a bírálatokat. Azt szeretnénk, ha ezentúl nem amatőröként kezelnének bennünket, hanem elfogadnának felnőtt társulatként.

Most mire készülnek?

Állandó színházépület híján, évente két darabnál többet nem mutathatunk be, pedig az erőnkől többre futná. A jövőre gondolva hazai szerzőgárdát próbálunk kialakítani, kamaraprodukciónak is készülünk. Április elején például Szentendrén tartjuk a Cafe-Rock premierjét.

(fazekas)

jékoztató, amelyet tízezer példányban ingyen terjesztenek. Az előadásokra jegyek a Központi Jegyirodáknban és a helyszíneken válthatók, s itt kapható — többek között — a Dunakanyar Kurir is. Az egy éve alakult nosztalgiaegylet tevékenységét anyagi érdekelttség nélkül, társadalmi munkában fejti ki, s várja a művészetbarátok, -pártolók érdeklődését.

Weiner Leó-emlékhangverseny

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola és a Magyarok Világszövetsége Weiner Leó születésének 100. évfordulója alkalmából április 1-3. között ünnepegsorozatot rendez.

Ennek eseményeként április 3-án, szerdán este fél nyolckor ünnepi hangverseny lesz a Pesti Vigadóban. A hangversenyen a Weiner Leó kamarazenei verseny győztesei adnak műsort, a főiskola zenekara pedig, Doráti Antal vezényletével, Weiner-műveket játszik.

A BUDAPESTI MADRIGALKÓRUS és Kamarazenekar Szekeres Ferenc vezényletével a Mátyás-templomban ad hangversenyt 26-án, kedden este 8 órakor. Közreműködik Szőkefalvi Nagy Katalin, Takács Klára, Mezei Róbert, Kovács Brigitta, Németh Judit, Patricio Mendez és Achim Erzsébet (orgona).

STARKER JÁNOS gordongaestje 27-én, szerdán fél 8-kor lesz a Zeneakadémia Nagytermében. Zongorán közreműködik Rév Lívia.

TRAJTLER GÁBOR orgonaestjét 27-én, szerdán 8 órakor rendezik meg a Deák téri evangélikus templomban.

A SOPRONI TAVASZI NAPOK alkalmából kiállítások nyíltak, s azok április 20-ig látogathatók. André Kertész fotóművész munkáit a Lábasházban, Dudás Juli népművész emlékkiállítását a Festőteremben, Melocco Miklós szobrászművész alkotásait a Káptalanteremben mutatják be. Kollektív iparművészeti tárlat van a soproni Képcsarnok Galériában.

A MAGYAR RÁDIO ÉS TELEVÍZIO Szimfonikus Zenekara és Énekkara a Mátyás-templomban ad hangversenyt 27-én, szerdán 8 órakor. Vezényel Lukács Ervin, közreműködik Kalmár Magda, Takács Tamara, Fülöp Attila és Bordás György. Karigazgató Sapszon Ferenc. A programban Händel: A Messiás című műve szerepel.

DZSESSZNAPOK lesznek a Postás Művelődési Központban március 29-én és 30-án, a díszteremben. Az első napon este 7 órakor Binder Károly szülő zongoraestjét, 8 órakor a Köszegei-Quintett hangversenyét rendezik meg. Szombaton, 30-án, 7 órakor Szabados György ad szülő zongora-koncertet, 8-kor a BDE együttes lép fel.

GALGA-MENTI népművészeti kiállítás-sorozat rendez a Gödöllői Művelődési Központ. Ennek részeként 30-án, szombaton „Népművészeti művelődési központ” címmel zárják a programot. Szabolcsi Miklós akadémikus, az OPI főigazgatója „Általános műveltség — helyi kultúra” címmel tart előadást.

HOLNAP NYIT A KIÁLLÍTÁS

Ősi mesterségek

Művészet és mesterség címmel új állandó kiállítás nyílik szombaton az Iparművészeti Múzeumban. A tárlat anyagát — rajzokat, fotókat, korabeli metszetteket, a tárlókban elhelyezett, ezernél több műtárgyat —

több éves előkészítő munkával válogatták ki a szakemberek a múzeum mintegy 70 ezres gyűjteményéből.

A nagyszabású vállalkozással átfogó ismereteket kívánnak adni az iparművészet, a kézműves mesterségek fejlődéséről a koraközépkortól a századfordulóig. A kiállítás egyben felvillantja az ősi mester-

ségek kialakulásának kezdetét, s bemutatja az alkalmazott anyagokat és eljárásokat.

A kiállítási tárgyakat, anyagfajták szerint tagolva, öt teremben helyezték el. Ezekben megismerkedhetnek a látogatók az üveg-, kerámia- és porcelánműveléssel, a bőrműveléssel, a papír- és a könyvkészítéssel, a textilkészítés történetével.

Helyet kaptak a tárlókban a régészeti leletekből rekonstruált, ősi norvég és dán fonáltechnikákat ismertető anyagminták. Áttekintést nyújt a kiállítás a fémgyártásról, a fémgyártás mesterségéről és remekbe szabott alkotásairól — középkori ezüst serlegekkel, ékszerekkel, ón és bronz használati tárgyakkal, kovácsoltvas-díszítésekkel ismertette meg a látogatókat.

Művészet és idegenforgalom

A világ második legnagyobb „iparága” az idegenforgalom — hallottuk a minap a tavaszi fesztivál sajtókonferenciáján. Az „iparágát” persze rögtön korrigálták, hiszen az idegenforgalom valójában szolgáltatás. Az ösztöndíj és sorrendbe állítás mégsem indokolatlan, hiszen akárminek nevezzük; ha az autópárt, elektronikát, acélpárt összehasonlíthatjuk azzal, hogy milyen pénzek cserélnek gazdát egy-egy évben, akkor az idegenforgalom a második helyen áll.

Erdemes itt megállni egy percre. Gondoljuk el, a napokban mindössze negyven esztendője lesz annak, hogy befejeződött a második világháború, véget ért a katonák „idegenforgalma” és négy évtized alatt olyan mozgás indult meg a világban, hogy idős magyar falusi asszonyok Velencébe látogatnak, kanadai favágók a svájci Alpokban járnak, szibériai acélöntők a Balaton partján, japán vagy amerikai turisták a világ szinte minden pontján.

Nem, arról most sincs még sajnos szó, hogy angolai parasztságok európai turistautazásra, perui indiánok észak-amerikai kirándulásra készüljenek. Az utazók összetétele mégis változott; már régen nemcsak a nagypénz emberek járják a világot (talán éppen a fordítottja jellemző: ebben a nagy nemzetközi vándorlásban mintha éppen a pénzükre kényes urak és hölgyek nem éreznék jól magukat).

Ha mindez igaz, akkor meg kell változnia az idegenforgalom kínálatának is. Szép hegyek, fürdésre alkalmas tengerpartok és tavak, műemlék városok és épületek mellett kell még valamit nyújtani, amit csak ott és csak akkor lehet megnézni, meghallgatni, amikor a turista érkezik.

Elégé kézenfekvő dolog — legalább is így utólag annak tetszik —, hogy ez a különleges valami, amit csak akkor és éppen ott lehet látni-hallani, az a kultúra, a művészet lehet. Ez a fölfedezés sem új, hiszen a nemzetközi filmfesztiválokat, nyári színházi játékokat már régebben az idegenforgalmi buzgalom hozta létre. Most azonban valami új minőségéről van szó. A kultúra, a művészet, az idegenforgalom olyan fontos részre lett, mint a szálloda, a tópart vagy az étkezési ajánlat. Van, persze, aki megsértődik; zsnaim marhaságtól hogy lehet egy gyékényen áruházi Bartókot vagy Amerigo Totót. Azt hiszem megbántódnia csak akkor lenne érdemes, ha az éttermi ajánlatot valóban föl akarnák cserélni a hangversenyprogrammal. Szerencsére nem erről van szó. Minden ország fölfedezte, hogy ha tud a művészet menükártyáján olyasmit kínálni, ami eredeti, érdekes, színvonalas, akkor az lehet olyan vonzerő, mint egy szálló szaunája vagy egy tájjellegű bor.

Magyarország — ha nem is kulturális nagyhatalom, mint sokan hinni szeretnék — sokkal több kiváló muzsikussal, nagyszerű képzőművészettel, tehetséges filmművészettel rendelkezik, mint szaunával, vagy jól felszerelt szállodaszobával. Ezért volt olyan szerencsés, amikor a tavaszi nemzetközileg egy kicsit mindig kihasználatlanabb előszöveg az idegenforgalom a kulturális ajánlatra fel. Kiderült, hogy a színházi, zenei, sőt moziévad vége felé lehet még olyan élenkítő injekciókat adni, amelyek fölpezsdítik a lanyhuló érdeklődést. Sőt olyan eredeti produkciókat lehet létrehozni erre a már majdnem kifulladásra szorított, mint amilyen a Macskák produkciója volt annak idején, vagy mint amilyen a hivatalosan csak most bemutatkozó Fesztiválenekar koncertje lesz ma este, vagy az a válogatás, ami a világ filmterméséből a Filmglóbusz vetítésein szinte minden igényt kielégít.

Igazán gazdag hát a kulturális étlap kínálata. A ma nyíló tavaszi fesztivál reklámja már ezer eseményt ígér e rövid idő alatt. S ha az ezerben néhány gasztronómiai bemutatót és mondjuk a szállodaportások találkozója is bennefoglaltatik, azért a szűkebben értelmezett kultúra is többszáz programmal képviselteti magát. Igazából inkább a bőség zavarával bajlódhat az érdeklődő: egy nap mindenkinek csak 24 órából áll, s a munka, esetleg a túlmunka után naponta legföljebb két programot lehet megnézni-meghallgatni, pedig minden nap tucatnyi esemény vár látogatóra. Az is öröm, hogy nemcsak külföldire. Jó, ha idegenek jönnek, még jobb, ha többen jönnek, mint korábban, de ezt a fesztivált magunknak is rendezzük. Nem a külföldiek ellenében, hanem érdekében. Akadhat néhány speciális program, ami talán jobban az idegenajku vendégek, mások inkább a hazaiak érdeklődésére tarthatnak számot, de alapvetően elfogadjuk, ami a magyar közönségnek igazán tetszik, mindig az kelti fel legjobban a turisták érdeklődését is.

Nem lehetnek illúzióink. Akik túlélték a második világháborút, azok tudják: az egymás melletti székeken végighallgatott Beethoven-muzsika még nem feltétlenül akadályozza meg különböző nemzetek fiait, hogy esetleg egy frontvonal két különböző oldalán ne találják magukat. Mégis, a diplomácia tárgyalásai mellett, az egymás országában tett látogatás, azok a közös élmények, amelyeket együtt élünk meg, sokat segíthetnek abban, hogy jobban ismerjük egymást. Különösen, ha a művészet tükrében nézzük, ahonnan nemcsak a társadalmi rendszerek háttére, hanem az egyéni, emberi törekvések közelképe is oly jól felismerhető. Akik ilyen módon személyesen ismerik egymást, azok jobban értik a mások indulatainak rugóit, érzelmi és racionális kötődéseit. A megértés viszont a türelem előfeltétele. Így válhat — a kultúra közvetítésével — a világgazdaság olyan fontos ágazata, mint az idegenforgalom, egy nagyon fontos politikai párbeszéd részévé is.

Bernáth László